

(102. Litanie in festo S. Marci et tribus diebus Rogationum sunt pars divini officii, adeoque recitandae sunt de praecepto sub mortali. Vide verb. LITANIE, num. 16.

(103. Et quidem recitandae sunt proprio mane, nec possunt recitari vesperi pridie statim post Matutinum et Laudes ab illis, qui Matutinum et Laudes recitant vespere pridie. Vide d. verb. LITANIE, n. 17.

(104. Adstricti *Breviario Romano* non tenentur in diebus in *Breviario* notatis recitare officium B. M. Virginis, officium defunctorum (excepto die animarum), psalmos graduales et poenitentiales, quia a tali obligatione ipsos expresse liberavit S. Pius V constitut. incip. *Quod a Nobis*, cujus summarium habes supra art. 2, num. 20, uti adest in initio *Breviarii Franciscani*. (105. Excipit tamen Summus Pontifex expresse illas Ecclesias, in quibus viget sancta consuetudo, et usus recitandi in choro officium B. M. V. ita ut in praedictis ecclesiis, sive saecularibus, sive regularibus, debeat adhuc servari talis laudabilis et sancta consuetudo recitandi more solito praedictum officium; unde in praedictis Ecclesiis saltem dicta constitutione S. Pii V antiquioribus manet obligatio recitandi praedictum officium B. M. V. in choro, non tamen privatim extra chorum, ut notant Henrix, *De Horis canonicis*, disp. 2, qu. 2, num. 13, in fine; Sporer, *loc. cit.*, num. 115, et alii passim, sic servante communi praxi.

(106. Hinc canonici tenentur recitare in choro officium defunctorum, psalmos graduales et poenitentiales solum juxta d. constitutionem S. Pii V, et non alias. Sac. congreg. Rit. in *Suessan.* 28 Januar. 1609. Et qui praedicta non recitant, minime peccant. Ead. sac. congreg. in *Barchinonen.* 20 Januar. 1690. Observanda tamen sunt novissima sequentia decreta.

(107. Proposito enim dubio in sacra congregatione Concilii: « An in Ecclesia Suesana recitandi sint psalmi graduales, poenitentiales, et officium B. M. V. et defunctorum in diebus assignatis a rubricis *Breviarii*? » Ead. sac. congregat. 28 August. 1708 respondit: « Ad formam bullae Pii V. » Sic refert eruditissimus Scarfantonus ad *Cecoperium*, part. II, l. III, in animadvers. ad tit. 10, sub num. 11. Et sac. Rit. congregat. 2 Septemb. 1741 sic expresse declaravit: « Persolventes divinum officium extra chorum non tenentur ad psalmos graduales nec poenitentiales, neque ad officium parvum B. M. V. nec defunctorum; quae quidem officia et psalmi sunt onera tantummodo ex praecepto implenda in choro. » Sic refert eruditissimus P. Cavalieri in suis egregiis *Commentar.*, tom. II, part. II, cap. 46, decret. 4, ubi post multa ad rem doctissime observata sub num. 3, haec expresse habet: « Haec indubia cum sint, iisdem conciliari debet decretum, ita ut dum extra chorum dictorum officiorum nullam obligationem agnoscit, veritatem undequaque habeat relate ad Romanum clerum: secus ad reliquum qui in obligatione suae consue-

tudinis perstat. Dum vero eadem officia qualificat « onera ex praecepto adimplenda in choro, » id verum erit de officio Deiparae pro iis Ecclesiis in quibus consuetudo aderat; secus de reliquis officii in quorum omissione, uti et officii B. V. relate ad ecclesias, quae ejusdem consuetudinem minime habebant, non nisi concessas deperdunt indulgentias. Dicuntur autem adhuc « onera ex praecepto implenda in choro, » quatenus rubricae eidem praefixae, disertis verbis choro demandent eadem: secus extra chorum: ubi « posse dici pro temporis opportunitate, » duntaxat asserunt. » Haec ille qui sub num. 3 subjungit quod licet plurimi insignes auctores asserant, consuetudinem in favorem officii B. Mariae in bulla S. Pii praeservatam non obligare sub peccato, tamen loquendo de tali antiqua consuetudine ante S. Pium V, vult quod peccati periculo fuerit et adhuc reperitur obnoxia; secus autem loquendo de consuetudine introducta post S. Pium V, quia censetur potius inducta ex devotione, et causa lucrandi indulgentias, quam ex animo se sub peccato obligandi, ut recte concludit ipse sub num. 4.

(108. Officium B. M. V. tenentur canonici adhuc recitare, ubi vigeat talis pia consuetudo, quia S. Pius V in dicta constitutione ipsam non abstulit, sed jussit servari, ut observat Fagnanus, in cap. 1, num. 33, *De celebratione missar.* (109. Imo officium B. M. V. debet dici in choro etiam in Dominicis, si aderat consuetudo. Sac. Rit. congregat. 1 Septemb. 1607, apud Gavant., in *Manual. episcoporum.*, verb. HORAE CANONICAE, num. 27. (110. Et tempore paschali recitantes officium parvum B. M. V. in choro debent recitare sine addito *Alleluia*. Eadem sac. Rit. congregat. 28 Mart. 1626. Et sic expresse *Breviarii* rubrica 37 *De officio parvo B. Mariae et aliis*, num. 2, ibi: « Tempore Paschali in officio parvo B. M. quod dicitur in choro, non additur *Alleluia* antiphonis, neque versibus, neque responsoriis; » et hoc ad distinctionem horarum majorum canonicarum; quod asserendum videtur etiam de aliis precibus, extra divinum officium, ut in versiculis sanctorum, v. g. *Ora pro nobis, B. P. Franciscus, Ora pro nobis, B. Antoni, Ora pro nobis, B. Didace*, etc., qui canoni solent in noveniis quae fiunt ad eorum gloriam pro aliqua gratia impetranda sicque ipsis non est addendum *Alleluia*, ut etiam pro versiculo: *Panem de caelo*, etc., statuerat sac. Rit. congregat. in *Collen.* 5 Jul. 1698 quae ad dub. « An in expositione et depositione SS. Sacramenti etiam causa devotionis sit addendum *Alleluia* ad versiculum *Panem de caelo*: » respondit, *Negative*. Cui tamen versiculo peculiari ratione addendum esse *Alleluia* tempore Paschali et in tota octava SS. corporis Christi mandavit Clement. XI die 20 Januar. 1705 et confirmavit ac innovavit Clement. XII die 1 Septembr. 1730, ut patet in verb. *Eucharistia in instructione pro expositione SS. Sacramenti*, § 21.

Et non esse addendum *Alleluia* versibus precum, etiam in officio, praescribit *Breviarii*

rubrica 24, *De versibus*, num. 4, ibi: « Versibus praedictis tempore Paschali semper additur *Alleluia*; non autem versibus precum; » ut *ibidem* recte notat Gavantus secutus a Merati, nam in his attenditur potius ratio humilitatis et mororis quam laetitiae.

(111. Congregationes, religiones, sive ecclesiae, vel nationes habentes Apostolicum indultum semel vel pluries in singulis hebdomadibus vel mensibus celebrandi officium de sanctissimo Sacramento, vel de aliquibus sanctis in diebus non impeditis aliquo festo duplici vel semiduplici, non possunt hujusmodi officia facere in diebus Quadragesimae, Adventus, Vigiliarum et quatuor temporum, etiamsi in indulto de his diebus nulla sit facta specialis mentio. (112. Nec in diebus in quibus ponendum sit officium de festo duplici, vel semiduplici translato, ut novissime declaravit sacra Rituum congregatio, ut sequitur:

DECRETA GENERALIA

Circa Rubricas.

« Cum sacrorum Rituum congregationi demisse supplicatum fuerit sequentia dubia declarare,

« Primum: « An cum multis congregationibus, religionibus, sive ecclesiis, vel nationibus concessum sit a sancta Sede Apostolica, ut semel vel pluries in singulis hebdomadibus, vel mensibus celebrentur varia officia per annum, v. g. de sanctissimo sacramento, vel de sanctis, in diebus non impeditis aliquo festo duplici vel semiduplici, liceat ejusmodi officia facere etiam in diebus sanctae Quadragesimae, Adventus, Vigiliarum et quatuor temporum, etiamsi de his diebus nulla sit facta specialis mentio in aliquibus officiorum concessionibus?

« Secundum: « An dies impeditus festo duplici, vel semiduplici pro dictis officiiis recitandis, intelligantur etiam dies, in quibus ponendum est officium de festo duplici, vel semiduplici translato, quemadmodum dicitur responsum fuisse olim « a sacra congregatione; Quod scilicet festum duplex, vel semiduplex etiam translatum, necnon dies Octavae, sit dies impeditus respectu talium officiorum?

« Tertium: « An regulares absque speciali privilegio, sed sola communicatione privilegiorum aliarum religionum, possint addere nomen S. fundatoris in litanis et Confiteor, itemque recitare officia et missas concessas aliis religionibus?

« Sacrorum Rituum eadem congregatio, ad relationem eminentiss. et reverendiss. domini cardinalis Colloredo respondit:

« Ad primum *negative*, et hujusmodi indulta non habere locum in feriis Adventus, Quadragesimae, quatuor temporum, Vigiliarum, sive cum jejuniis, sive absque jejuniis, nec in feria secunda Rogationum, nec in alia feria, in qua secundum rubricas sit ponendum officium Dominicae.

« Ad secundum *affirmative*.

« Ad tertium *negative* in omnibus.

« Et ita declaravit ac servari voluit. Ac insuper ut declarationes, seu decreta praedicta omnibus innotescant, typis ea imprimi mandavit, die 20 Martii 1706.

« G. card. CARPINEUS.

« Loco ✕ sigilli.

« B. INGHIRAMI, sac. congr. secret. »

(113. Habentes indultum recitandi officium de Sanctissimo sacramento, debent illud recitare, uti recitatur in die ipsa Corporis Christi. Sac. cong. Rituum in *Aquen.* 18 Junii 1689, ubi inter alia quaesita adsunt sequentia cum dictae sacrae congregationis responsione.

« Secundo, cum regulares varii sint in assignando quolibet mense lectiones secundi et tertii nocturni pro hujusmodi officio, quaeritur: « An constet de decreto ejusdem sacrae congregationis Rituum, quo utuntur PP. Barnabita, quod nimirum lectiones secundi et tertii nocturni semper recitari debeant, prout in die solemnitate Corporis Christi? »

« Ad secundum *affirmative*, ex decreto pro ordine Minorum de Observantia emanato die 12 Julii 1664.

« Tertio quaeritur: « An quando recitatur officium praedictum, missa dici debeat, prout in solemnitate Corporis Christi, et cum sequentia *Lauda Sion*, etc., vel ut missa votiva de SS. Sacramento in fine Missalis, et an 2 et 3 oratio dici debeant, ut infra octavam ejusdem solemnitatis, vel 2, *A cunctis*, et 3, ad libitum? »

« Ad tertium, missa votiva celebranda est sine *Sequentia*, et cum orationibus temporari congruentibus ex eodem decreto. Et ita censuit, et servari mandavit sac. Rituum Congr. hac die 18 Junii 1689.

« A. card. CIBO.

« Loco ✕ sigilli.

« BERNARDINUS CASALIUS, S. Rit. cong. secret. »

Unde caute legenda est expositio dicti decreti de die 12 Julii 1664, facta in rubricis *Breviarii Franciscani*, sub num. 33, nempe recitandum esse supradictum officium, ut in die, id est cum *Alleluia*, quia in die dicitur *Alleluia*; cum ex supradictis clare, et expresse constet, diversam fuisse mentem, et concessionem dictae sacrae congregationis; tum quia, si contingat recitari dictum officium inter Septuagesimam, et feriam 4 Cinerum, non potest congruere supradicta expositio, id est cum *Alleluia*, quia dicto tempore non dicitur *Alleluia*.

(114. Ad Horas omnes, quae recitantur in choro, debent ardere duae saltem candelae in altari. Sac. R. Congr. 7 August. 1594, apud La Croix, lib. VI, part. II, num. 2053, decret. 31.

(115. Assignantur officia beatissimae Virginis Mariae in toto statu ecclesiastico ex obligatione celebranda de mandato San-

tissimi Domini Nostri Benedicti XIII, sequenti decreto.

« Sanctissimus dominus noster Benedict. XIII benigne indulget atque concessit ut in toto ecclesiastico statu ab omnibus utriusque sexus, tam sæcularibus, quam regularibus, qui ad horas canonicas tenentur, sequentia officia B. M. V. in ejus respective festivitibus recitari, et missæ celebrari debeant; videlicet I. die 23 Januarii desponsationis B. M. V. cum S. Joseph. II, Feria 6 post Dominicam Passionis de septem Doloribus B. M. V. III, die 16 Julii B. M. V. de Monte Carmelo. IV, Dominica secunda Novembris patrocinii B. M. Virg. V, die 10 Decembris translationis sacre domus Lauretanæ. VI, et die 18 Decembris expectationis partus B. V. Et ita declaravit ac servari mandavit die 23 Augusti 1725.

« F. card. PAULUTIUS, præfectus.

« Loco ✕ sigilli.

« Nicolaus Maria TEDESCHI, archiepiscop. Apamen., S. R. C. secret. »

(116. Adducuntur ad rem varia dubia proposita in sacra Rituum congregatione a capitulo cathedralis Collensis, et resoluta ut infra :

« I. An recitatio officii beatissimæ Mariæ Virginis de Monte Carmelo possit (ut pluribus in locis fit) transferri in Dominicam sequentem diem decimam sextam Julii?

« II. An cathedralis Collensis, quæ per triginta circiter annos recitavit officium S. Artemiæ virginis et martyris die secunda Junii, eo quod in ea asservetur corpus, possit talem recitationem continuare?

« III. An occurrente in feria tertia Rogationum festo simplici in cathedrali et collegiata, sint cantandæ duæ missæ?

« IV. An in absolutionibus in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, sit dicenda tota conclusio in oratione.

« V. An in expositione et depositione SS. Sacramenti, etiam causa devotionis, sit addendum *Alleluia* ad versiculum *Panem de celo*.

« VI. An parochus duarum Ecclesiarum unitarum debeat de ambarum patrono, et titulari recitare officia juxta rubricas?

« VII. An in anniversario occurrente in festo duplici secundæ classis possit cantari missa *de Requiem*?

« VIII. An in duplicibus primæ classis, præsentem corpore, possit defunctorum missa cantari? Et an dici possit una missa privata deficientibus clericis in choro?

« IX. An infra octavas privilegiatas possit cantari missa defunctorum in anniversario, et officio solemnî?

« X. An in die anniversarii et depositionis possit cantari defunctorum missa loco conventualis, ut rubrica innuere videtur?

« XI. Quando in mense Novembris sunt eadem die ponenda plura initia prophetarum, an sit tantum dicenda unica lectio?

« XII. An poni possint plura tribus initiis unica die.

« XIII. An ubi sunt plura officia habentia primas lectiones proprias, possint omitti aliqua ex dictis initiis?

« XIV. An in Dominicis Adventus et Quadragesimæ, in quibus fit de duplici primæ classis, sint cantandæ duæ missæ?

« XV. An quando ab aliqua congregatione dicitur totum officium defunctorum, dici debeat, ut secunda die Novembris, omitendo psalmos post Vesperas, et Matutinum positos?

« XVI. Si anniversarium anticipetur, aut postponatur per aliquot dies, an possit dici missa, ut in anniversario?

« XVII. An occurrente festo S. Marci infra octavam Paschatis, in missa Rogationum sit dicendum *Credo*?

« XVIII. An deficiente subdiacono pro missa solemnî possit per superiores substitui constitutus in minoribus ad cantandam Epistolam, paratus absque manipulo?

« XIX. An sacerdos missam celebraturus, transiens ante altare, ubi fit populi communio, debeat permanere genuflexus, donec, et quousque terminetur communio?

« XX. An officium defunctorum pro secunda die Novembris, possit recitari etiam præsentem episcopo, ante completorium diei festi Omnium Sanctorum?

« XXI. An in cathedrali Collensi, quæ habet privilegium recitandi officium sanctæ Crucis qualibet sexta feria non impedita, possit cantari unica missa cum commemoratione sanctæ Crucis, quando in dicta feria sexta occurrit feria, quæ habet missam propriam?

« XXII. An sit toleranda consuetudo, quod hebdomadarius aut alius canonicus post processionem in festo S. Agathæ virginis et martyris, stans ad altare majus benedicat populum, habens tantum superpelliceum et stolam, sicut in aliis processionibus, in quibus circumferuntur aliquæ reliquiæ cum alba, stola et pluviali?

Dicta sac. Rit. congregatio in *Collen.*, die 5 Julii 1698, respondit :

« Ad I. *Negative*.

« Ad II. *Docent*, an sit descripta in Martyrologio, et de ejus identitate.

« Ad III. *Negative*.

« Ad IV. *Negative*.

« Ad V. *Negative*. Hæc resolutio non est intelligenda de tempore Paschali, nec de diebus infra octavam Corporis Christi. Merati in 2 indice *Decretorum*, n. 20, ex decreto anni 1705, 20 Januarii et Septembris 1730.

« Ad VI. Pro utroque titulari *affirmative*, maxime si Ecclesiæ sint peræque unitæ.

« Ad VII. *Negative*.

« Ad VIII. *Negative* in omnibus.

« Ad IX. *Negative*.

« Ad X. *Negative*.

« Ad XI. *Affirmative*,

« Ad XII. *Negative*.

« Ad XIII. Occurrente legitima causa, *affirmative*.

« Ad XIV. *Negative*.

« Ad XV. *Negative*. » Hæc resolutio con-

firmata fuit 23 Junii 1736, 3 Aug. 1737, et 8 Maii 1738.

« Ad XVI. *Affirmative*.

« Ad XVII. *Negative*.

« Ad XVIII. Data necessitate, posse permitti.

« Ad XIX. *Negative*.

« Ad XX. *Affirmative*. » Hæc resolutio spectat ad cathedrales Ecclesias tantum. Merati in 2 indice *Decretorum*, num. 206 et 220, ex decret. 1 Septemb. 1607, et 22 Jan. 1701.

« Ad XXI. *Negative*.

« Ad XXII. Posse permitti. »

ARTICULUS IV.

Quoad ea quæ concernunt ordinem, tempus, locum, situm, et habitum recitandi divinum officium.

SUMMARIUM.

1. In recitandis Horis canonicis servandus est ordo ex præscripto Ecclesiæ in Breviario signatus. — 2. Ordo recitandi Horas canonicas publice in choro servandus est sub mortali. — 3. Extra chorum autem, et privatim solum sub veniali, secluso contemptu, vel scandalo. — 4. Imo, interveniente aliqua causa rationabili, neque erit peccatum veniale integras Horas transponere, et dictum ordinem invertere. — 5. Assignantur tales usæ, et rationabiles causæ. — 6. Qui absque rationabili, et justa causa incipit officium sequentis diei, nondum finito officio diei præsentis, peccat venialiter. — 7. Si autem id fit ex rationabili, et justa causa, non peccatur, nequidem venialiter. — 8. An autem sit, et quod peccatum, Matutinum et Laudes non recitare ante celebrationem missæ? *remissive*. — 9. Tempus pro absolvendo toto divino officio a Matutino ad Completorium, ex primæva institutione incipit a media nocte præcedenti, usque ad mediam noctem sequentis diei. — 10. At vero ex communi praxi, et consuetudine potest nunc licite anticipari, et recitari Matutinum cum laudibus vesperi pridie. — 11. Quamvis hora vesperi pridie inchoari possit Matutinum? — 12. Per unicam recitationem Matutini et Laudum non potest satisfieri obligationi pro hac die præsentis, et pro die sequenti. — 13. Tempus statutum, et habile pro implendo toto divino officio unius diei terminat in media nocte sequenti. — 14. Tali tempore elapso, cessat obligatio officii recitandi illa die; et si nondum fuerit ei integraliter satisfactum, non potest amplius statim transacta dicta media nocte fieri. — 15. Assignatur tempus proprium pro singulis Horis persolvendis juxta suam primam institutionem. — 16. Assignatur tempus proprium, et accuratum pro singulis Horis persolvendis juxta jam receptissimam consuetudinem. — 17. Vesperæ possunt licite sine ullo peccato privatim recitari post prandium, etiam in Quadragesima. — 18. Imo congruentius est nunc, secundum multos, Vesperas privatim recitari post prandium, etiam in Quadragesima. — 19. Pro publica recitatione Horarum in choro servanda sunt tempora consueta ecclesiarum etiam sub mortali, nisi interdum adsit justa et rationabilis causa differendi, seu anticipandi. — 20. Pro privata tamen recitatione non sunt servanda sub mortali dicta tempora, sed erit solum veniale peccatum, quamvis notabiliter anticipetur, seu posticipetur etiam sine ulla causa. — 21. Imo, aliqua justa interveniente causa, neque veniale erit non servare statuta tempora in recitatione privata. — 22. Assignatur justæ et rationabiles causæ, ob quas potest licite anticipari, vel posticipari privata Horarum recitatio. — 23. Aliqua justa interve-

niente causa non recitandi statuto tempore pro privata recitatione Horarum, melius, et consultius est anticipare, quam posticipare; pro majori autem securitate regulares utuntur privilegio Apostolico concesso Fratribus Minoribus. — 24. Qui non habent, nec participant simile privilegium, nec aliquam habent justam causam Horas anticipandi, vel posticipandi, debent pro viribus quaslibet Horas, etiam privatim statis temporibus recitare, et refertur ad id memorabile exemplum de quodam eremita — 25. Insuper adducitur ad id aliud terribile exemplum de B. Peregrino archiepiscopo Coloniensi. — 26. Officium divinum in cathedralibus, collegiatis et ecclesiis regularibus choro addictis recitandum est publice in ecclesia seu choro. — 27. Quosnam autem concernat obligatio recitandi in choro seu ecclesia? *remissive*. — 28. Canonici tenentur recitare officium in choro, nec ipsis potest episcopus concedere, ut officient in sacristia. — 29. Potest tamen aliquando ex causa, veluti ob frigus, seu nimium calorem, extra chorum arbitrio episcopi recitari divinum officium in diebus ferialibus: in diebus vero festivis omnino recitandum est in choro. — 30. Hinc tolerandum est, quod canonici tribus mensibus anni frigidioribus recitent diebus ferialibus Matutinum in sacristia. — 31. Privata Horarum recitatio fieri potest in omni loco honesto. — 32. Et secundum multos etiam in locis sordidis, et immundis, etiam dum venter exoneratur; quod tamen extra casum necessitatis non caret culpa veniali. — 33. In choro, et publica recitatione divini officii servandus est situs, et habitus corporis, stando, sedendo, genuflectendo, præscriptus in rubricis, et hoc sub veniali. — 34. In privata tamen recitatione potest sine ullo peccato non servari talis situs, et habitus. — 35. Canonici in choro, vel in ecclesia divinis officii interessentes sine habitu canonicali et superpelliceo debent punctari. — 36. Qui recitat Matutinum pro feria secunda sequenti ante solis occasum diei Dominicæ, non debet genuflectere ad antiphonam finalem B. M. V. debet tamen genuflectere, si illud recitet post occasum solis. — 37. Attendenda est ad rem Pontificia decisio, quæ afferitur.

(1. In recitandis Horis canonicis servandus est ordo ex præscripto Ecclesiæ in Breviario signatus, ut videlicet recitetur primo Matutinum ante alias horas; prima ante tertiam, tertia ante sextam, et hujusmodi, nec invertatur talis ordo recitando v. g. primam ante Matutinum, tertiam ante primam, sextam ante tertiam, et hujusmodi. *Communissima*. (2. Ordo recitandi horas canonicas publice in choro servandus est sub mortali; sic expresse post Marchant. Sporer, t. III, *Tract. Append. De Horis canonicis*, cap. 2, sect. 4, § ante num. 131, et alii. (3. Extra chorum autem et privatim solum sub veniali, secluso contemptu, vel scandalo. *Communis* contra Vasquez, *De beneficiis*, cap. 4, § 1, art. 1, ubi dicit peccare mortaliter, qui sæpe talem ordinem invertit; at certe, secluso contemptu, vel scandalo, etiamsi sine causa invertatur talis ordo, recitando v. g. vespere ante primam, sextam ante tertiam, et hujusmodi, est solum peccatum veniale, quia talis ordinis inversio nec gravem continet deformitatem, nec de substantia divini officii quidquam imminuit. Sic Sporer, *loc. cit.*, num. 131, testans esse communissimam doctorum sententiam.

(4. Imo, aliqua interveniente rationabili causa, neque erit peccatum veniale integras horas transportare, et dictum ordinem in-